

วิชากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา โดย

ศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์

เอกสารที่ใช้ในการขนส่งทางทะเล

1. Bill of lading
2. Sea waybill
3. Ship's delivery order
4. Consignment note
5. Mate's receipt

Bill of lading
มีหน้าที่หรือ
คุณสมบัติ 3
ประการ คือ

1. ใบรับของหรือสินค้า (Receipt of goods)
2. หลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเล
(Evidence of contract of carriage)
3. เอกสารสิทธิ (Document of title)

นิยาม “ใบตราส่ง” ตามมาตรา 3 มีคุณสมบัติ ครบ 3 ประการ

ใบรับของ หรือใบรับ สินค้า

แสดง

1. จำนวน/ปริมาณ/น้ำหนักของสินค้า
2. สภาพแห่งของเท่าที่เห็นได้จากภายนอก

ตัวอย่าง

- “แผ่นรีดเย็น 150 ม้วน ทุกม้วนอยู่ในสภาพเรียบร้อยถูกต้อง”
- “ทุเรียนสด จำนวน 1,200 หีบห่อ ทุกหีบห่ออยู่ในสภาพเรียบร้อยปกติ”
- “ปุยยูเรีย 2,000 ถุง อยู่ในสภาพเรียบร้อยทุกถุง”

ใบรับของ หรือใบรับ สินค้า

แสดง

จำนวน/ปริมาณ/น้ำหนักของสินค้า

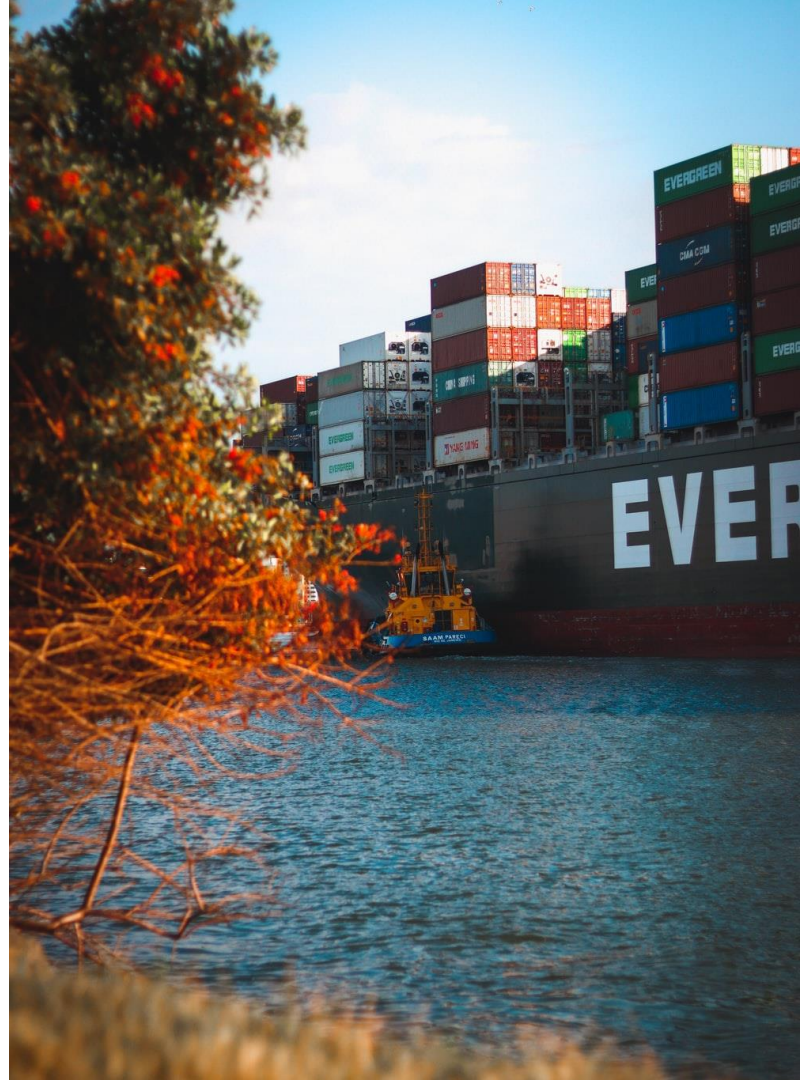
ตัวอย่าง

- “แผ่นรีดเย็น 150 ม้วน”
- “ทุเรียนสด จำนวน 1,200 หีบห่อ”
- “ปุ๋ยยูเรีย 2,000 ถุง”

โปรดอ่าน

พระราชบัญญัติการรับขนของทาง
ทะเล มาตรา 23, 25

ถ้าผู้ขนส่งมิได้บันทึกข้อสงวนเกี่ยวกับ
จำนวน/ปริมาณ/น้ำหนักของสินค้า
ผลก็คือ?

ผู้ขนส่ง

ผู้ส่งของ

ระหว่างผู้ขนส่งกับผู้ส่งของ

ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ของหรือสินค้ามีจำนวน/ปริมาณ
ตามที่ระบุไว้ในใบตราส่ง

ผู้ขนส่ง

ผู้ส่งของ

ระหว่างผู้ขนส่งกับผู้รับตราส่ง
ให้ถือว่า ของหรือสินค้ามี
จำนวน/ปริมาณตามที่ระบุไว้ใน
ใบตราส่ง

ผู้รับตราส่ง

คำถาม

ตามมาตรา 23,25 ถ้าใบตราส่งระบุ “ปุ๋ยยูเรีย 2,000 ถุง” และมีการระบุด้วยว่า “สินค้ามีจำนวนเท่าไร ไม่รู้ ไม่ทราบ” อยู่คู่กัน

ข้อเท็จจริงปรากฏ ณ ท่าปลายทางว่า ผู้ขนส่งส่งมอบสินค้า 1,500 ถุง ถ้ามว่าผู้ส่งของและผู้รับตราส่งได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามมาตรา 25 หรือไม่?

ใบรับของ หรือใบรับ สินค้า

แสดง

สภาพแห่งของเท่าที่เห็นได้จากภายนอก

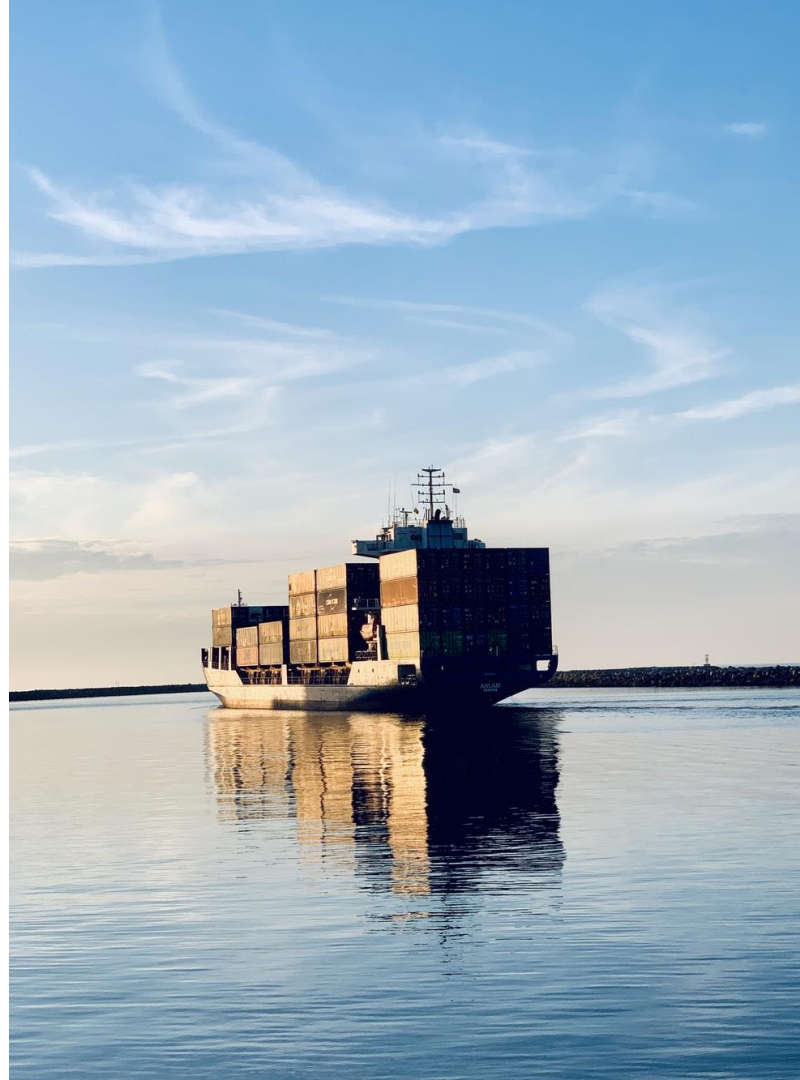
ตัวอย่าง

- “แผ่นรีดเย็น 150 ม้วน ทุกม้วนอยู่ในสภาพ
เรียบร้อยถูกต้อง”
- “ทุเรียนสด จำนวน 1,200 หีบห่อ ทุกหีบห่ออยู่ใน
สภาพเรียบร้อยปกติ”
- “ปุยยูเรีย 2,000 ถุง อยู่ในสภาพเรียบร้อยทุกถุง”

โปรดอ่าน

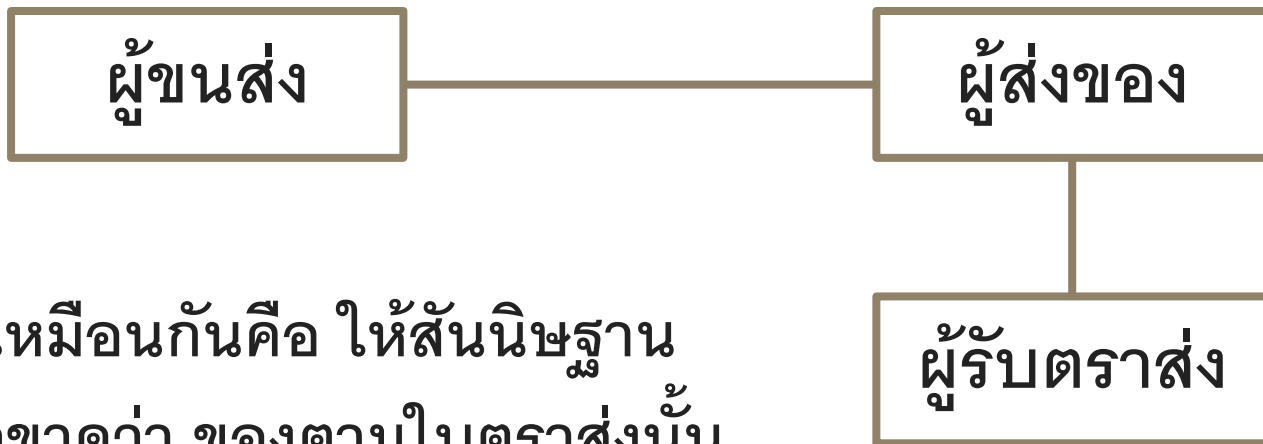
พระราชบัญญัติการรับขนของทาง
ทะเล มาตรา 24

ถ้าผู้ขนส่งมิได้บันทึกข้อสงวนเกี่ยวกับ
สภาพแห่งของเท่าที่เห็นได้จาก
ภายนอก ผลก็คือ?

หรือ

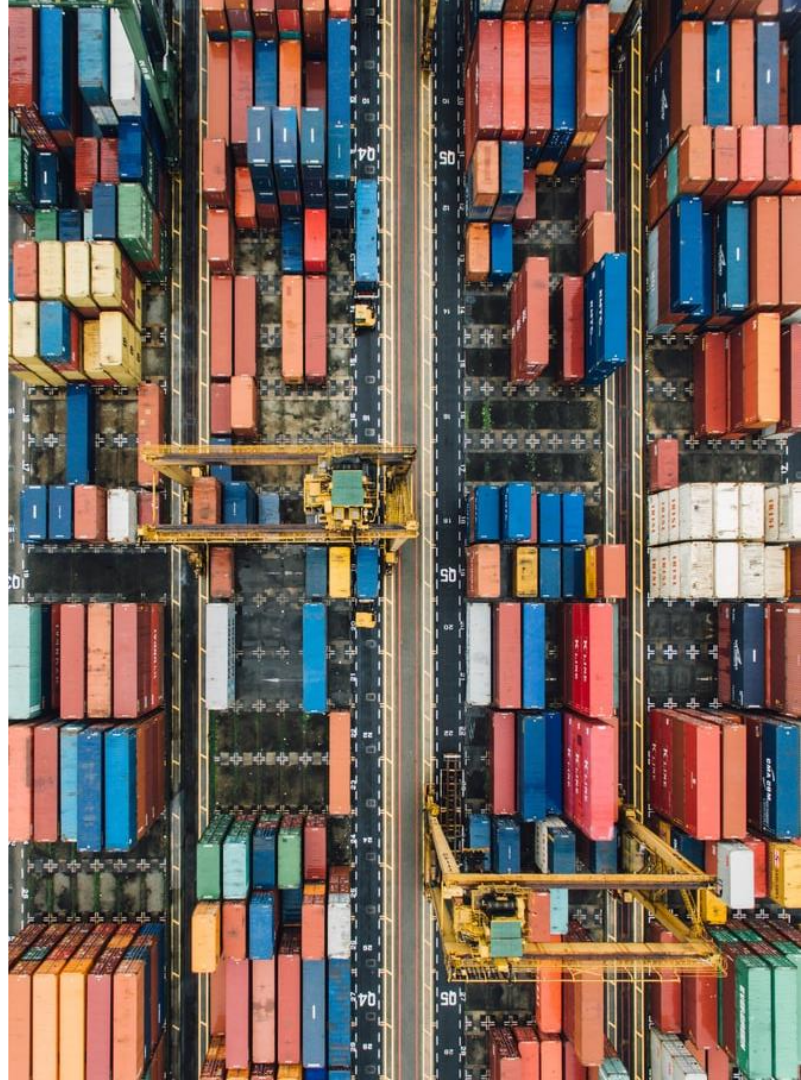

ผลเหมือนกันคือ ให้สันนิษฐาน
เด็ดขาดว่า ของตามใบตราส่งนั้น
มีสภาพภายนอกเรียบร้อย

คำถาม

ตามมาตรา 24 ถ้าใบตราส่งระบุ “ปูยยูเรีย 2,000 ถุง
ทุกถุงเรียบร้อยดี และมีการระบุด้วยว่า “สินค้า
เรียบร้อยดีหรือไม่ ไม่รู้ ไม่ทราบ” อยู่คู่กัน

ข้อเท็จจริงปรากฏ ณ ท่าปลายทางว่า ผู้ขนส่งส่งมอบ
สินค้าครบ 2,000 ถุง แต่ฉีกขาดและเปียกน้ำทุกถุง
ถามว่าผู้ส่งของและผู้รับตราส่งได้รับประโยชน์จากข้อ
สันนิษฐานตามมาตรา 24หรือไม่?

Bill of lading

มีหน้าที่ 3

ประการ คือ

1. ใบรับของหรือสินค้า (Receipt of goods)
2. หลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเล
(Evidence of contract of carriage)
3. เอกสารสิทธิ (Document of title)


```
graph LR; A[ผู้ขนส่ง] --- B[ผู้ส่งของ]
```

ผู้ขนส่ง

ผู้ส่งของ

กรณีระหว่าง ผู้ขนส่ง กับ ผู้ส่งของ

Bill of lading เป็นหลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเล

สัญญาฉบับหนึ่งของทางทะเล กฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องทำตามแบบหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ ดังนั้น สัญญาฉบับหนึ่งของทางทะเล อาจเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาด้วยวาจาระหว่างผู้ขนส่ง กับ ผู้ส่งของ ก่อนที่จะมีการออกใบตราส่ง

ใบตราส่งจึงเป็นเพียงหลักฐานแห่งสัญญาฉบับหนึ่งของทางทะเล

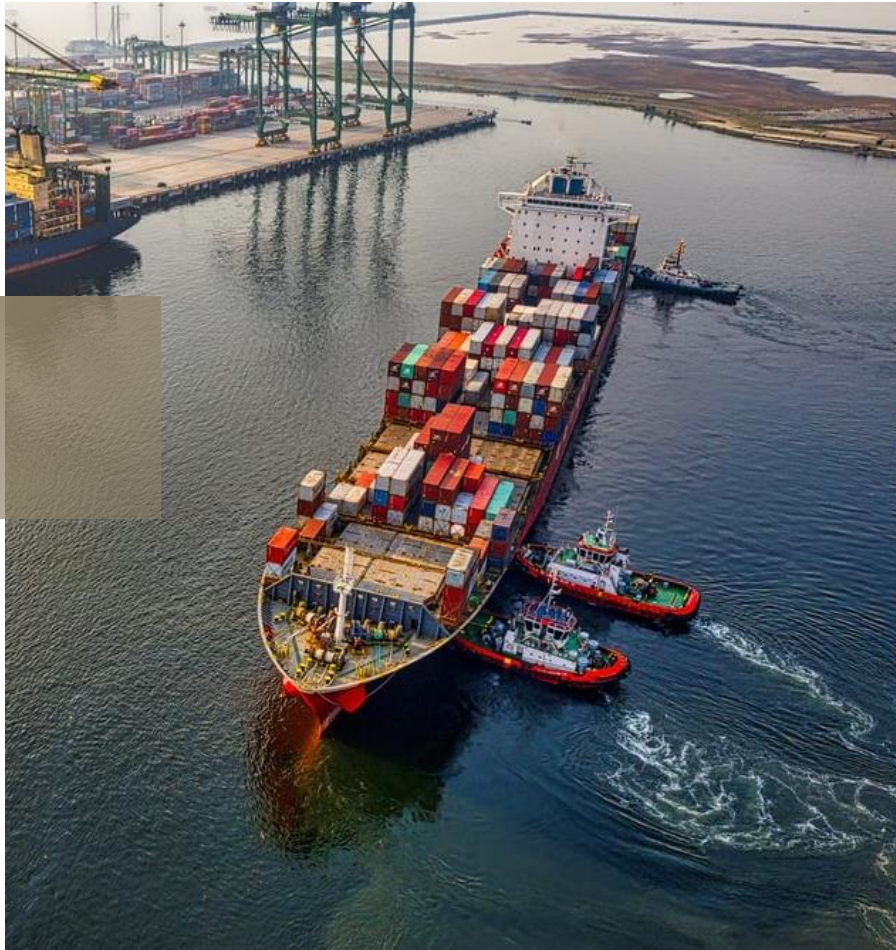
ผู้ขนส่งและผู้ส่งของ จึงสามารถนำสืบเป็นอย่างอื่นได้

ผู้ขนส่ง

ผู้ส่งของ

กรณีระหว่าง ผู้ขนส่ง กับ ผู้รับ
ตราส่ง — โปรดอ่าน มาตรา 26
กฎหมายถือว่า ใบตราส่งเป็น
สัญญารับขนของทางทะเล

ผู้รับตราส่ง

เมื่อกฎหมายถือว่า ใบตรา
ส่งเป็นสัญญารับขนของ
ทางทะเล

ผู้ขนส่งจึงไม่สามารถนำสืบ
ให้เป็นอย่างอื่นต่างจากที่
ระบุไว้ในใบตราส่ง

Bill of lading

มีหน้าที่ 3

ประการ คือ

1. ใบรับของหรือสินค้า (Receipt of goods)
2. หลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเล
(Evidence of contract of carriage)
3. เอกสารสิทธิ (Document of title)

เอกสารสิทธิ์ (Document of title)

ความหมาย

1. สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ (Transferable document)
2. เป็นเอกสารแสดงสิทธิ์ครอบครอง (Document of possession)

หมายเหตุ ใบตราส่งไม่ใช่เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์

ข้อเสียของใบตราส่ง (ที่เป็นเอกสารสิทธิ์)

1. อาจเกิดกรณีฉ้อฉล
2. อาจเกิดกรณีไม่มีใบตราส่งไปเวนคืน (เพราะใบตราส่งไปถึงที่ปลายทางช้ากว่าเรือ / ใบตราส่งหาย)

จะแก้ไขอย่างไร?

วิธีแก้ 1

เรียกให้ส่งต้นฉบับใบตราส่งทุกใบที่ออกให้ไว้
(UCP)

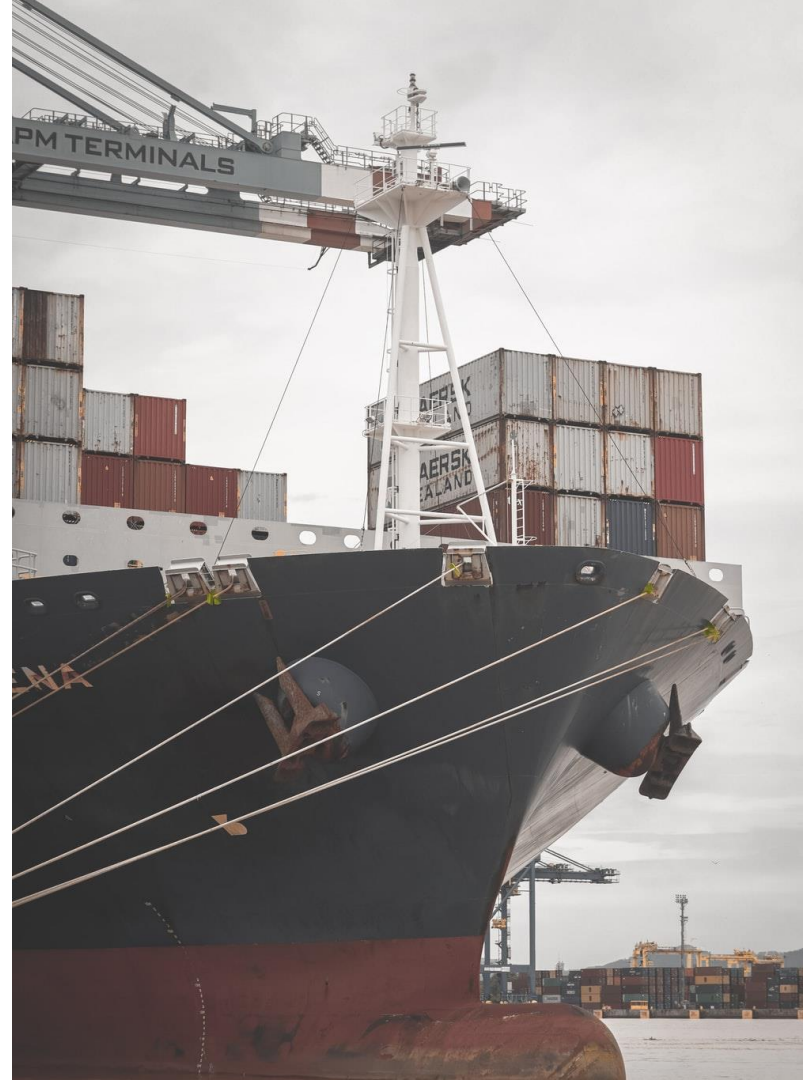
วิธีแก้ 2

ผู้ต้องการรับสินค้า ออก LOI (Letter of
Indemnity) และ Bank Guarantee ให้แก่ผู้ขนส่ง

โปรดอ่าน

พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล
มาตรา 28

ผู้ขนส่งได้รับ “หลักประกันตามสมควร”
แล้วจึงได้ส่งมอบสินค้าให้ไป ถ้ามว่า
ผู้ขนส่งส่งมอบสินค้าโดยชอบด้วย
กฎหมายแล้วหรือไม่

ชนิดของใบตราส่ง

1. ใบตราส่ง “ได้รับของไว้เพื่อรอการบรรทุก”
2. ใบตราส่งชนิด “บรรทุกแล้ว”

โปรดดู มาตรา 12, 13, 20

รายการในใบตราส่ง

- มีรายละเอียดตาม มาตรา 18
- ไม่มีรายละเอียดก็ไม่เสียหาย หากมีลักษณะครบ 3 ประการคือ
 1. ใบรับของหรือใบรับสินค้า
 2. หลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเล
 3. เอกสารสิทธิ

ทั้งนี้ตาม มาตรา 21

หน้าที่ของผู้ส่งของ

1. หน้าที่ในการชำระค่าระวาง
2. หน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินอันตราย

หน้าที่ของผู้ส่งของ

1. หน้าที่ในการชำระค่าระวาง

-Freight Prepaid

-Freight Collect

หน้าที่ของผู้ส่งของ

1. หน้าที่ในการชำระค่าระวาง
2. หน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินอันตราย

หน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินอันตราย

1. ผู้ส่งของต้องทำเครื่องหมาย หรือปิดป้ายให้รู้ว่าเป็นของอันตราย (มาตรา 33 วรรคแรก)
2. ผู้ส่งของต้องแจ้งให้ผู้ขนส่งทราบถึงทรัพย์สินอันตราย (มาตรา 33 วรรคสอง)
3. เมื่อผู้ขนส่งร้องขอ ก็ให้แจ้งข้อควรระวังและวิธีป้องกันด้วย (มาตรา 33 วรรคสอง)

ถ้าไม่ปฏิบัติหน้าที่

ผล

มาตรา 34

ตัวอย่าง

เป็นสารเคมีไวไฟ ไม่ได้บอก ถ้าติดไฟ อาจโยน
ทิ้งได้ โดยผู้ขนส่งไม่ผิดและยังมีสิทธิได้รับค่า
ขนส่งด้วย

แม่ปฏิบัติหน้าที่แล้ว

แต่ถ้าทรัพย์สินอันตรายนั้น จะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต และทรัพย์สิน ผู้ขนส่งก็สามารถทำลายได้ (มาตรา 35)

ตัวอย่าง ขนแร่ บอกให้ผู้ขนส่งทราบแล้ว แต่ปรากฏแร่เผาศัลยกรรม ระเบิดออกมาทำลายทรัพย์สินและชีวิต ก็ยังตายได้ โดยผู้ขนส่งไม่ผิด

สิทธิของ ผู้ส่งของ

1. เรียกให้ออกใบตราส่ง (มาตรา 12,13)
2. สิทธิในการระงับการส่งมอบของหรือให้จัดการเป็นประการอื่น (มาตรา 36)

สิทธิของ ผู้ส่งของ

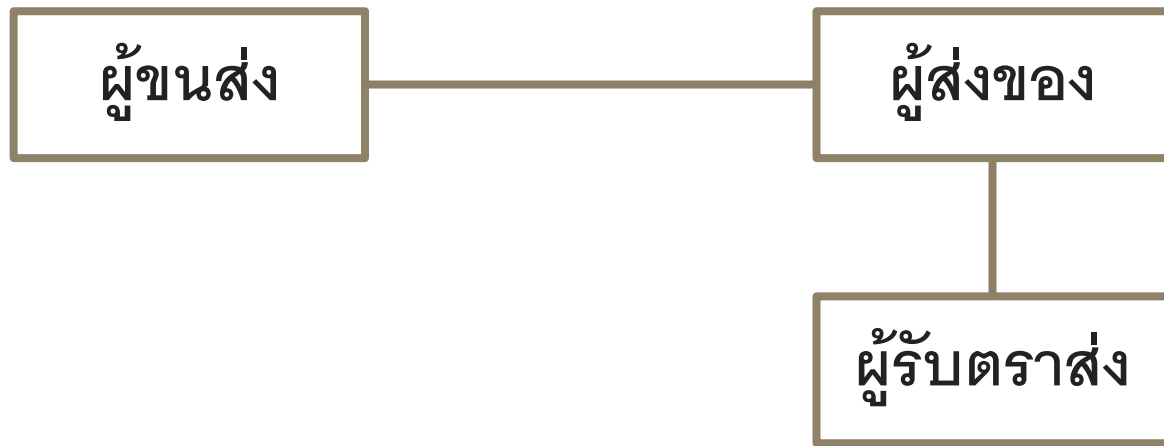
1. เรียกให้ออกใบตราส่ง (มาตรา 12,13)

เอกสารที่ออกและใช้ในการขนส่งทางทะเล มีหลายชนิด หากต้องการ “ใบตราส่ง” ผู้ส่งของมีสิทธิเรียกจากผู้ขนส่งได้

สิทธิของ ผู้ส่งของ

1. เรียกให้ออกใบตราส่ง (มาตรา 12,13)
2. สิทธิในการระงับการส่งมอบของหรือให้จัดการ
เป็นประการอื่น (มาตรา 36)

สิทธิในการระงับ
การส่งมอบของ
หรือให้จัดการ
เป็นประการอื่น

ต้องเว้นคินใบตราส่ง
จะอ้างว่าเป็นคู่สัญญาในสัญญารับขนของ
ทางทะเลไม่ได้